

ARICILIKTA İLAÇ KULLANIMI

Doç.Dr.Levent AYDIN

Arıların salgın hastalıklardan korunması, hastalıkların tedavisi, vücut direncinin kuvvetlendirilmesi, arının fizyolojik dengesinin korunması, stres zararlarının önlenmesi yetiştirme hastalıkları, fertilitenin yükselmesi gelişme ve verimin yükseltilmesi ve arıdan sağlıklı ürün elde edilmesi için ilaç niteliğinde bir çok kimyasal maddeyi kullanma gerekliliği vardır. Ters durumlarında üretimi arttırmak veya üretim düzeyini korumak olası değildir.

İlaç niteliğindeki kimyasal maddelerin kullanımı, insan ve arı sağlığını, gıda ve çevre güvenliğini ilgilendiren pek çok sorunu da beraberinde getirir. Özellikle yetiştiricilik ve hekimliğin birbirinin sınırlarına girdiği durumlarda ilaç kullanımında suistimallerin görülmesi olasıdır. İlaçların bilinçli ve güvenli şekilde kullanılmaları ve kontrolü büyük önem taşımaktadır.

-Bilinçli ve Güvenli İlaç Kullanımında Ana Hedefler:

- Kalite
- Etkinlik
- Güvenlik (İnsan, Arı, Arı ürünleri ve Çevre için)
- Ekonomi (Ekonomik kullanılabilirlik, Tedarik ve Kullanım Kolaylığı)

-Bir İlacın Kullanım Kriterleri:

- İlaç kalite ve etkinlik yönlerinden ruhsat dökümanlarında yazılı bütün özelliklere sahip olmalı ve uygulamada beklenen yararı sağlamalıdır.
- İlaç, hastalığa uygun olarak gerekli olduğu zamanda ve tavsiye edildiği şekilde kullanılmalı, gereksiz ilaç kullanımından kaçınılmalıdır.
- İlaç, zehirlenme belirtilerine sebep olmamalı, verimi, sağlığı olumsuz etkilememeli,

doğal direnci ve kovan dengesini bozmalıdır.

- İlaç, uygulamayı yapan arıcı için risk oluşturmamalıdır.
- İlaç, tüketime sunulan arı ürünlerinde kalıntı bırakmamalıdır.
- İlaç, çevreye zarar vermemeli ve doğanın biyolojik düzenini bozmamalıdır.
- İlaç, ekonomik kullanılabilirlikte, kolay bulunmalı ve üretici tarafından basitçe uygulanabilmelidir.
- Yetkili otoritelerce ruhsat verilmemiş yada başka amaçlar için ruhsatlandırılmış ilaçlar arıcılıkta kullanılmamalıdır.

-Arıcılıkta Kullanılması Tehlikeli ve Yasak İlaçlar

Uluslararası Kanser Araştırma Örgütü (IACR) 1999 yılında hazırladığı listesinde; Dantron, Diklorvos, Ksilazin, Ampisilin, Fenilbutazon, Furasemid, Kafein, Karbaril, Malation, Nitiazid, Nitrovin, Oksifenbutazon, Permetrin, Rifampisin, Sulfizoksazol ve Triklorfon gibi ilaçların besin değeri olan hayvanlarda kullanılmaması gerektiği bildirilmiştir. Mart 1999'da bu durum ülkemizde ilgili makama da iletilmiştir. Yukarıda adı geçen ilaçlar kullanılma zorunluluğu olduğunda en az 1 ay süre ile bal hasatı yapılmamalıdır. Yinede buna rağmen kalıntı bulunabileceği hesaba katılmıdır.

İLAÇLARIN İYİ SAKLAMA KOŞULLARI

- Kuru ve düşük nemli ortam
- Oda ısısının altında muhafaza (Buzdolabı veya soğuk depolama; +2 - +8 °C)
- Karanlık ortam
- Orijinal ambalajında muhafaza

Gerilim şartlarından uzak tutulduğu takdirde miadı dolan ilaçlar 2 yıl sonra bile kullanılabilir. Tablet ve kapsül formundaki ilaçların ambalajları bozulmadan uygun şartlarda saklandığı takdirde 10 yıl veya daha uzun sürede içerdikleri etken madde %70-80 oranında bozulmadan kalabildiği bildirilmiştir.

ARI ÜRÜNLERİNDE KALINTIYA YOL AÇAN UYGULAMALAR VE UYGULAMA HATALARI

- Doz aşımı-ilaç yüklemesi yada eksik doz kullanımı
- Gereksiz ilaç kullanımı (Antibiyotiklerin sağlıklı kovanda bile şurup yada keke karıştırılması)
- Değişik hastalıklara karşı (Bakteri, virus, tek hücreli parazit) ilaç kokteylerinin hazırlanması
- Arıcılıkta onanmamış-ruhsatsız yada başka amaçlarda (Veteriner, Beşeri, Zirai) üretilen ilaçların kullanılması
- İlaçlarda etiket-talimat dışı kullanım
- Hatalı ilaç, uygulama yolu
- Zamansız ilaç kullanımı (Yağışlı hava, hasat zamanı, Arılar dışarıda iken ilaç kullanımı)

ARICILARA DÜŞEN SORUMLULUKLAR

- Hastalıklara karşı tedavi edici önlemlerden daha çok koruyucu önlemlere ve temizliğe ağırlık vermek (Bunun sonucunda ilaç kullanmayı gerektiren hastalık olaylarının azalacağı da bir gerçektir)
- Kulaktan kulağa yayılan hastalık teşhis yöntemleri ile ilaç tariflerine inanmamaları
- Kovan bakımını periyodik yapmaları
- Rastgele ilaç yada benzeri madde kullanmamaları ve ilaçları önerilen şekil ve dozda kullanmaları
- Şüpheli durumlarda hastalığın doğru teşhis edilmesi için ilgili kurum yada

laboratuvarlara başvurularak doğru ilaç veya ilaçların kullanılması

- Arıcıların ilaçlama ile ilgili yenilik ve metotları öğrenmeleri ve kurslara katılmaları

Tüketime sunulan arı ürünlerini mutlaka denetimden geçirmeleri özellikle arıcının kendi sağlığı, kazancı için gereklidir. Bununla birlikte tüketiciye kaliteli ve sağlıklı ürün sunmak bunun yanında hatalı uygulama ve kalıntı maddeler yüzünden son yıllarda ihraç edemediğimiz arı ürünleri tekrar ülke ekonomisine kazandırılacaktır. Bu yüzden arıcılıkta gerek tedavi amaçlı gerekse üretimi arttırmak amacıyla ilaç yada benzeri maddeler kullanımı arıcı tarafından üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir konudur.

*Amerikan Yavru Çürüklüğünde tedavi yoktur yalnız koruma vardır. A.Y.Ç. şüpheli kovanlar koruma amaçlı olarak oksitetrasiklin kullanılabilir. Hastalık geldikten sonra kovanlar kesinlikle imha edilmelidir ve tedavi denenmemelidir.

KAYNAKLAR

- Anon**,1999. Veteriner İlaçları Üretimi, Pazarlanması ve Güvenli Kullanımı Sempozyumu. TOBB, Ankara.
- Şanlı,Y.** 1998. Veteriner İlaçları Rehberi ve Bilinçli İlaç Kullanımı El Kitabı. Ankara.
- Şener,S. , Yıldırım,M.** 2000. Toksikoloji. Teknik Yayıncılık, İstanbul.
- Zeybek,H.** 1991. Arı Hastalıkları ve Zararlıları. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Hayvan Hastalıkları Araştırma Enstitüsü , Ankara.

Adres: U.Ü.Veteriner Fak
Parazitoloji ABD.

E-mail: laydin@uludag.edu.tr

TÜRKİYE'DE RUHSATLI ARI İLAÇLARI

Varroatoz ve diğer arı bitleri			
Ticari İsmi	Firma	Etken madde	Satış Şekli
Forte Varromat	Yeni Limited	Amitraz	10-20 Çubuk/Poşet
İmpamit	İmpa Tarım	Amitraz	2x10 cm şerit/12 poşetlik kutu
Plusmat	İmpa Tarım	Amitraz	10x20 cm körük karton/4 poşet
Rulamit-VA	Arı Kimya	Amitraz	3 adet fumigant köpük/kutu
Rulotas	Arısan	Amitraz	Jelatinli karton şerit/kutu
Vamitrat-A	Arı Kimya	Amitraz	10-30 adet fumigant şerit/kutu
Varmitas	Arısan	Amitraz	10-30 adet fumigant şerit/kutu
Varroacide	İlteriş	Amitraz	(9x2 cm)x10 adet/kutu
Varomatik-Super V	Akıncı	Amitraz	Rulo
Varroason	İlteriş	Amitraz	(10x39 cm)x4 karton kağıt
Perizin %3.2	Bayer	Coumaphos	20-50 cc. şişe
Apistan	Topkim-Sanofi DİF	Fluvinat	250x30x1 mm şerit (Şu anda üretilmiyor)
Bayvarol	Bayer	Flumetrin	4 adet şeritx12/kutu
Folbex-VA	Novartis	Bromopropilat	8 adet şeritx3 torba/kutu
Forzam Milkal Pl.	Forzam	Formik Asit	5 adet plaka/poşet
Varation	TKV	Malation	%0.1'lik toz
Yavru Çürüklüğü			
Ticari İsmi	Firma	Etken madde	Satış Şekli
Apimycin	Sanofi DİF	Eritromisin	10x4.5 gr/kutu
Apivesin	Abfar	Eritromisin	25 gr.'lık şişe
Petek Güvesi			
Ticari İsmi	Firma	Etken madde	Satış Şekli
Certan	Topkim	G.mellonella Ünitesi	120 ml.'lik cam şişe
Nosema			
Ticari İsmi	Firma	Etken madde	Satış Şekli
Fumidil-B	Sanofi-DİF	Fumagillin	25 gr.'lık şişe
Fumajil-A	Abfar	Fumagillin	25 gr.'lık şişe
Fumostat	Vetaş	Fumagillin	20 gr.'lık Alüminyum folyo
Vitaminler			
Ticari İsmi	Firma	Etken madde	Satış Şekli
Vitaform	Vetaş	Vitaminler	20-250 gr.'lık şişe
Vitamix Formula	Topkim	Vitaminler	100grx10 adet